

Ylöjärven pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivittäminen

Ympäristölautakunta 11.12.2025 § 167
386/11.05.03/2025

Valmistelija: Ympäristöpäällikkö Sini Yli-Öyrä

Seloste: Ylöjärven pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa on päivitetty vuosien 2024-2025 aikana. Päivityksessä päivitettiin ja koottiin yhteen aikaisemmin laaditut suojelusuunnitelmat. Suojelusuunnitelman laatimisesta vastasi Sweco Finland Oy. Laadintaa varten perustettiin ohjausryhmä, johon kuului edustajia Ylöjärven kaupungin ympäristönsuojelusta, kaavoituksesta ja yhdyskuntatekniikasta, Pirkanmaan ELY-keskuksesta, Ympäristöterveys Pirtevesta sekä Ylöjärven Vesi Oy:stä ja Tampereen Vesi Oy:stä.

Ylöjärvenharjun pohjavesialueelle on laadittu vuonna 1993 suojelusuunnitelma, joka päivitettiin vuonna 2004. Suojelusuunnitelman päivittäminen käsiteltiin ympäristölautakunnassa 2.11.2004 § 267, teknisessä lautakunnassa 28.10.2004 § 183, kaupunginhallituksessa 18.10.2004 § 526 sekä kaupunginvaltuustossa 11.11.2004 § 151.

Kurun ja Viljakkalan alueille laadittiin kuntaliitosten jälkeen yhteinen suojelusuunnitelma vuonna 2010. Kurun ja Viljakkalan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma käsiteltiin ympäristölautakunnassa 16.3.2010 § 65, jolloin ympäristölautakunta päätti 1) merkitä raportin tiedoksi ja noudattaa osaltaan suunnitelmassa esitettyä toimenpideohjelmää ja 2) esittää, että kaupunginhallitus hyväksyy suojelusuunnitelmassa kaupungille esitetyt toimenpiteet eri hallintokuntien toteutettavaksi. Kaupunginhallitus hyväksyi ympäristölautakunnan esityksen päätöksellään 29.3.2010 § 129. Kaupunginhallitus hyväksyi ympäristölautakunnan esityksen päätöksellään 29.3.2010 § 129. Kuten tässä pykälässä jäljempänä on todettu, pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on luonteeltaan viranomaisen selvitys ja ohje. Sillä ei ole itsenäisiä oikeusvaikutuksia, mutta sitä voidaan hyödyntää tausta-aineistona suunniteltaessa ja ratkaistaessa esimerkiksi suunnitelma-alueen maankäyttöä sekä ympäristönsuojelua koskevia asioita. Näin ollen hallintosäännön 121 §:n nojalla suunnitelma saatetaan ympäristölautakunnan hyväksyttäväksi.

Suojelusuunnitelman laatimisen tausta ja tavoitteet:

Keskeisiä pohjaveden suojelua ohjaavia lakeja ovat ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto sekä valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) sekä vesilaki (587/2011). Ympäristönsuojelulain pohjaveden pilaamiskielto käsittää myös vaaran aiheuttamisen kiellon ja koskee kaikkea maaperässä olevaa pohjavettä. Asetuksessa vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista säädetään päästökiellosta pohjaveteen. Vesilaki säättää muun muassa vedenottamoiden suoja-alueista sekä pohjaveteen mahdollisesti vaikuttavien hankkeiden luvanvaraisuudesta. Kansallinen lainsäädäntö toteuttaa EU:n vesipolitiikan puitedirektiiviä (2000/60 EY). Sen yleinen tavoite on edistää vesivarojen kestävästä käyttöä. Tavoitteena on estää pohjavesien pilaantuminen sekä vähentää jo tapahtunutta pilaantumista ja siten turvata pohjaveden riittävyys ja hyvä kemiallinen tila.

Pohjavesialueen suojelusuunnitelman laatimisesta säädetään lain vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) 10 e §:ssä, jonka mukaan kunta voi laatia pohjavesialueen suojelusuunnitelman kunnan alueella sijaitsevalle pohjavesialueelle, johon kohdistuu pohjaveden tilaan merkittävästi vaikuttavaa toimintaa tai jossa tämän lain mukaiset ympäristötavoitteet sitä edellyttävät. Suojelusuunnitelmassa tunnistetaan alueen riskitekijät sekä laaditaan suositukset toimenpiteiksi, joilla riskejä vähennetään. Suojelusuunnitelmassa esitetään myös yksityiskohtaiset tiedot pohjavesialueen maaperä- ja pohjavesioloista.

Suojelusuunnitelman päivittäminen Ylöjärven alueen pohjavesialueille sisältyy yhtenä toimenpiteenä Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelmaan vuosille 2022-2027. Lain vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä mukaan ely-keskus voi tehdä aloitteen suojelusuunnitelman laatimiseen esimerkiksi vesienhoidon toimeenpanon edistämisen yhteydessä. Pirkanmaan ELY-keskus on myöntänyt harkinnanvaraista valtionavustusta suojelusuunnitelman päivitystyöhön.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on luonteeltaan viranomaisen selvitys ja ohje. Sillä ei ole itsenäisiä oikeusvaikutuksia, mutta sitä voidaan hyödyntää tausta-aineistona suunniteltaessa ja ratkaistaessa esimerkiksi suunnitelma-alueen maankäyttöä sekä ympäristönsuojelua koskevia asioita. Tavoitteena on ehkäistä ennalta pohjaveden laadun heikkenemistä ja turvata veden saanti ilman, että tarpeettomasti rajoitetaan maankäyttöä. Suojelusuunnitelma on nykyään keskeisin pohjavesien suojelukeino, joka turvaa hyvän raakaveden saannin.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa suositellaan päivitettävän 5-10 vuoden välein. Suunnitelman ylläpito ja päivittäminen ovat tärkeitä, sillä kohdealueen maankäytössä, vedenhankinnassa tai pohjavesialueiden ominaisuuksissa ja suojelutarpeessa voi tapahtua muutoksia. Lisäksi ohjelman toteutumista seurataan perustettavan seurantaryhmän kokouksissa.

Suojelusuunnitelmaan sisältyy laaja toimenpideohjelma. Toimenpideohjelmasta laaditaan alkuun seurantaryhmälle suppeampi ohjelma sisältäen toimenpiteet, joiden toteutus alkaa heti suojelusuunnitelman hyväksymisen jälkeen. Toimenpideohjelmaa voidaan myös päivittää esille tulleiden tarpeiden ja ohjelman toteutumisen mukaan.

Suojelusuunnitelman kattavuus ja sisältö:

Suojelusuunnitelma laadittiin kattamaan kaikki Ylöjärven alueen vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet (1-luokka) sekä vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet (2-luokka). Lisäksi kahdella pohjavesialueella on E-merkintä, eli niillä sijaitsee pohjavesistä riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä. Suojelusuunnitelmassa huomioitiin Ylöjärven osalta myös Epilänharju-Villilä A:n 1E -luokan pohjavesialue, jonka pääsijainti-kunta on Tampere, mutta joka ulottuu osin Ylöjärven kaupungin alueelle.

Ylöjärvellä on kuusi 1-luokan pohjavesialuetta: Hangasjärvi, Haveri, Karusta, Pitkäkangas, Vilpeenharju ja Ylöjärvenharju (1E). Lisäksi Epilänharju-Villilä A kuuluu 1E-luokkaan. 2-luokan pohjavesialueita on samoin kuusi: Haukikangas, Hiittenhautakangas, Leponiemenperä, Lintuharju A, Lintuharju B ja Seitsemisharju (2E). Pohjavesialueiden rajaukset on tarkistettu vuonna 2019.

Suojelusuunnitelma sisältää päivitettyt tiedot pääsijaintikunnaltaan Ylöjärvelle sijoittuvista luokitelluista pohjavesialueista, vedenottamoista, pohjaveden

tarkkailusta sekä riskikartoituksen ja -arvioinnin. Suunnitelmaan sisältyy toimenpidesuosituksia koskien erilaisia riskitoimintoja. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy lain viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi. Osana suojelesuunnitelmaa Ylöjärvenharjulle asennettiin myös pohjavesiputkia.

Suojelesuunnitelmasta on tehty erikseen viranomaisversio ja julkinen versio.

Asian käsittely:

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 10 f §:n 1 momentin mukaan kunnan on pohjavesialueen suojelesuunnitelmaa laadittaessa tai muutettaessa varattava kaikille mahdollisuus tutustua ehdotukseen ja esittää siitä mielipiteensä. Suojelesuunnitelmaluonnos on pidetty nähtävillä 30.6.-31.8.2025 kaupungin verkkosivuilla.

Lausunnot ja niiden huomioiminen

Luonnoksesta on pyydetty lausunnot Pirkanmaan ELY-keskukselta, Pirkanmaan pelastuslaitokselta, Ympäristöterveys Pirtevalta (terveydensuojeluviranomainen), Hämeenkyrön kunnalta, Ikaalisten kaupungilta, Nokian kaupungilta, Tampereen kaupungilta, Tampereen Vesi Oy:ltä, Ylöjärven Vesi Oy:ltä, Kurun vesiosuuskunnalta, Viljakkalan Kyrönlahden vesiosuuskunnalta, Elenia Verkko Oy:ltä sekä Leppäkosken Sähkö Oy:ltä.

Lausunnon antoivat Elenia Oy, Pirkanmaan Pelastuslaitos, ympäristöterveys Pirteva, Ikaalisten kaupunki, Hämeenkyrön kunta, Tampereen kaupunki sekä Pirkanmaan ELY-keskus. Lausunnot ja vastineet on esitetty oheismateriaaleissa.

Lausuntojen johdosta pohjavesialueiden suojelesuunnitelmaan tehtyjen muutosten ja täydennysten ei katsottu edellyttävän pohjavesialueiden suojelesuunnitelman uudelleen nähtäville asettamista. Tehdyillä muutoksilla ei katsottu olevan vaikutusta yleiseen tai yksityiseen etuun.

Muistutukset ja mielipiteet sekä niiden huomioiminen

Luonnoksen nähtävilläolosta on lisäksi ilmoitettu erikseen Ylöjärven Yrittäjät ry:lle, Viljakkalan Yrittäjät ry:lle, Kurun Yrittäjät ry:lle, MTK-Ylöjärvi ry:lle, MTK-Viljakkala ry:lle, MTK-Kuru ry:lle, Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys ry:lle sekä Ylöjärven alueella toimiville vesiosuuskunnille. Luonnoksesta ei jätetty muistutuksia tai mielipiteitä.

Suojelesuunnitelman hyväksyminen

Lainsäädännössä ei ole erillisiä säännöksiä pohjavesialueen suojelesuunnitelman hyväksymisestä. Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2018 -oppaassa todetaan, että mikäli suojelesuunnitelmasta päätetään kunnanhallituksessa, kunnanvaltuustossa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä kuten lautakunnassa, suojelesuunnitelman hyväksymispäätös kirjataan toimieliimen pöytäkirjaan.

Toimieliimen päätökseen sovelletaan muutoksenhaun osalta kuntalain (410/2015) 16 luvun oikaisuvaatimusta sekä valitusoikeutta koskevia säännöksiä.

Täytäntöönpano:

Kunnan on julkaistava suojelesuunnitelma ja tiedotettava siitä sekä toimitettava suojelesuunnitelma elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle merkittäväksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Toimivalta:

Hallintosääntö 121 §

Lisätietoja päätöksestä: Ympäristöpäällikkö Sini Yli-Öyrä, p. 044 481 1402, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Liite: Liite 1. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman julkinen versio

Oheismateriaali: - Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman viranomaisversio
- Kooste lausunnoista ja vastineista, viranomaisversio

Esittelijä: Johtava rakennustarkastaja Johanna Venäläinen

Päätösehdotus: Ympäristölautakunta päättää hyväksyä Ylöjärven kaupungin pohjavesialueiden suojelusuunnitelman. Seurantaryhmän muistiot tuodaan ympäristölautakunnalle vuosittain tiedoksi.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.
